

ЄДИНИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКЗАМЕН З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Варіант 260

Інструкція щодо виконання роботи

На виконання екзаменаційної роботи з української мови відводиться 210 хв. Робота складається з трьох частин.

Частина 1 містить 30 завдань (A1 – A30). До кожного завдання дається 4 варіанти відповідей, з яких тільки один правильний.

Частина 2 складається з 8 завдань (B1 – B8). Відповіді до цих завдань ви повинні сформулювати самостійно.

Частина 3 складається з одного завдання (C1), яке передбачає написання власного висловлювання (твору).

Відповідайте тільки після того, як Ви уважно прочитали та зрозуміли завдання і правила його виконання. Намагайтеся відповісти на всі тестові завдання.

До бланків записуйте лише правильні, на Вашу думку, відповіді. Відповіді вписуйте чітко, відповідно до інструкцій щодо кожної форми завдань. Якщо Ви записали відповідь неправильно, можете її виправити у відповідному розділі бланка. Ваш результат залежатиме від загальної кількості правильних відповідей, записаних до бланка А і В, та якості виконання творчої роботи.

Зичимо Вам успіху!

ЧАСТИНА 1

Під час виконання завдань цієї частини в бланку відповідей №1 під номером виконаного завдання (A1 – A30) поставте знак «х» у клітинку, номер якої відповідає номеру вибраної вами відповіді.

A1 У якому рядку в усіх словах букв менше, ніж звуків?

- 1) під'їзд, ялина, щастя
- 2) серпень, січень, ясність
- 3) яблуко, трясовина, нянька
- 4) життя, любов, шерсть

A2 У якому рядку в усіх словах відбувається чергування голосних **о, е з і**?

- 1) могти, колір, гомін
- 2) ніготь, березень, голос
- 3) борг, вість, рівень
- 4) вересень, діловий, берег

A3 У якому рядку слово **свіжий** вжито в прямому значенні?

- 1) свіжа газета
- 2) свіжий хліб
- 3) свіжа сорочка
- 4) свіжий вигляд

A4 Яке слово є синонімом до фразеологізму **важким духом дихати**?

- 1) близько
- 2) вразити
- 3) досадувати
- 4) гніватися

A5 Яке слово **не має** закінчення?

- 1) сумне
- 2) явище
- 3) аташе
- 4) місце

A6 Яким способом утворено слово **фарбувати**?

- 1) префіксальний
- 2) суфіксальний
- 3) префіксально-суфіксальний
- 4) безафіксний

A7 У якому відмінку вжитий виділений іменник у реченні «На Маковія пекли **пирого** та коржі з маком»?

- 1) називний
- 2) родовий
- 3) знахідний
- 4) місцевий

A8 У якому рядку правильно утворено форму прикметника вищого ступеня порівняння?

- 1) більшіший,
- 2) трохи маленький
- 3) грамотніший
- 4) більш чистіший

A9 У якому рядку допущено помилку при відмінюванні кількісного числівника?

- 1) п'ятидесяти
- 2) п'ятдесятьом
- 3) п'ятдесятьма
- 4) на п'ятдесятьох

A10 У якому реченні є дієслово майбутнього часу?

- 1) Легенький вітерець подихає, і скрізь разноситься тепло раннього літнього ранку.
- 2) З першим теплим промінням сонця пташки повернуться до нас.
- 3) Стара черешня росте за хатою.
- 4) Буйно цвітуть рожі край вікна.

A11 Укажіть речення зі складеним дієслівним присудком.

- 1) День був ясний, теплий, весняний.
- 2) У полі холод ночі став ще відчутнішим.
- 3) В тіло почало входити м'яке тепло і напівсон.
- 4) Життя здавалося тоді вічно щасливим.

A12 Укажіть вид односкладного речення «Для добрих друзів відчиняю дім».

- 1) означено-особове
- 2) неозначено-особове
- 3) узагальнено-особове
- 4) безособове

A13 Укажіть вид зв'язку між частинами речення: *Рожевий тил спадав, синіло все кругом, і коси золоті зоря влітала в траву.*

- 1) сурядний і безсполучниковий
- 2) підрядний і безсполучниковий
- 3) сурядний і підрядний
- 4) сурядний, підрядний і безсполучниковий

A14 У якому рядку в усіх словах пишеться м'який знак?

- 1) бояз..кий, дон..ці, лял..чин
- 2) громадян..ство, вишен..ці, мен..ші
- 3) велетен..ський, таріл..ці, всер..йоз
- 4) різ..блення, міл..ярд, у скрин..ці

A15 У якому рядку в усіх словах пишеться апостроф?

- 1) моркв..яний, любов..ю, різьб..ярство
- 2) розв..язати, пів..ящика, черв..як
- 3) пор..ядок, св..яткувати, духм..яний
- 4) трав..яний, пів..яблука, св..ященик

A16 У якому рядку в усіх словах пишеться префікс **при-**?

- 1) пр..їхати, пр..клеїти, пр..чистий
- 2) пр..лягти, пр..дністровський, пр..кріпити
- 3) пр..морозити, пр..хилити, пр..мило
- 4) пр..тиснути, пр..бережний, пр..освященство

A17 У якому рядку в усіх словах відбувається подвоєння літер?

- 1) від..ячити, нагороджен..ий, солом'ян..ий
- 2) причин..ий, солов'їн..ий, буквен..ий
- 3) сумлін..ий, священ..ий, від..зеркалений
- 4) без..ахисний, качин..ий, під..вати

A18 У якому слові іншомовного походження на місці пропуску треба писати літеру **е**?

- 1) кол..ктив
- 2) р..туал
- 3) д..зайн
- 4) с..мпозіум

A19 Яке слово пишеться через дефіс?

- 1) важко/атлет
- 2) внутрішньо/політичний
- 3) фізико/математичний
- 4) різно/характерний

A20 Який прислівник пишеться разом?

- 1) коли/не/коли
- 2) часто/густо
- 3) по/своєму
- 4) на/в/з/догін

A21 У якому реченні кома **не** ставиться?

- 1) Думи українського народу, висловлені нашими геніями, ні в огні не згорають (?) ані в воді не тонуть.
- 2) Над широким Дніпром у промінні блакить (?) і висока (?) і тиха могила.
- 3) Минають віки, волею людей змінюється географія степу, іншими стають (?) і вітри (?) і трави.
- 4) Все частіше то там (?) то тут чувся веселий сміх.

A22 У якому реченні поширене означення **не відокремлюється** комами (розділові знаки пропущені)?

- 1) Людина не позначена любов'ю не зможе звести серця для добра.
- 2) Оповитий тишею степ дихав пахощами росяних трав.
- 3) Непорушно стоять дерева загорнені в сутінь ясно вкриті краплистою росюю.
- 4) Покинута людьми на довгі дні дорога помирає в бур'яні.

A23 У якому складносурядному реченні між його частинами потрібно ставити тире (розділові знаки пропущено)?

- 1) Дощ пройшов (?) і Київ зеленіє.
- 2) На лугах вже скошено траву (?) і літо буйне в береги ввійшло.
- 3) Людина створила культуру (?) а культура – людину.
- 4) Слова – полова (?) але вогонь в одежі слова – безсмертна, чудотворна фея, правдива іскра Прометея.

A24 Який розділовий знак потрібно ставити між частинами поданого безсполучникового складного речення?

Хай лютує, казиться зима (?) все долають теплі людські руки.

- 1) кома
- 2) крапка з комою
- 3) двокрапка
- 4) тире

A25 У якому реченні **неправильно** поставлено розділові знаки при звертанні?

- 1) З перемогою вас, всемогутні мої хлібороби, мої земляки!
- 2) Спасибі тобі, друже, що ти думок моїх не відцуравсь.
- 3) Моя, любове! Я перед тобою.
- 4) Ти прекрасна, вечірняя зоре!

A26 У якому реченні **неправильно** поставлені розділові знаки при прямій мові?

- 1) «Ти ж бережи себе, сину, чути голос старої. – Бо все можна купити, а здоров'я не купиш».
- 2) Вчитель нагадав ще раз: «Не забудьте прийти на консультацію».
- 3) «Я надішлю книгу поштою», – повідомив брат.
- 4) Видатний педагог Костянтин Ушинський писав: «Якщо ви вдало виберете працю і вкладете в неї всю свою душу, то щастя само знайде вас».

A27 У якому словосполученні **не порушено** граматичну норму?

- 1) звільнити від посади
- 2) за розпорядженням адміністрації
- 3) проживати по адресу
- 4) розпочати роботу в вісім годин

Прочитайте текст і виконайте завдання A28–A30; B1–B8; C1

1) У кожної людини є доля. 2) Є вона у землі, у народу, нації, держави. 3) Над кожним із нас тяжіє Найвищий Закон Справедливості, однаковий і в Космосі, і на Землі. 4) Суть його в тому, що кожен зрештою одержує по заслугі. 5) Тобто, чинячи добро чи зло, ми потрапляємо під певні закони, що діють бумерангом.

6) У своєму житті людина неначе рухається по спіралі, де на кожному новому витку починає результати того, що вчинила на попередньому. 7) Є ніби велика реєстрова книга, де «записано» все. 8) Згадаймо біблійний сюжет про Ангела-Хранителя, який заносить до книги Небесного суду все, що людина скоїла на своєму віку доброго чи поганого.

9) Тяжкі провини предків можуть впливати і на долю нащадків. 10) Добродіяння ж роблять славу родоводу. 11) Поки вина предків не буде спокутувана корисними вчинками нащадків, страждатиме родове дерево. 12) Або, як каже народ, «увесь рід нещасливий». 13) Нещасливі родини і роди – то гіркі плоди з тої ниви, яку засівали злом далекі чи близькі прабатьки.

14) Тому в кожного має бути розвиненим внутрішній контролер – совість. 15) Треба утримувати себе від поганих вчинків, лихих намірів. 16) Зло довго не забувається і породжує зло. 17) Добро помножує добро, торує шлях справедливості до якого прагнуть у всі віки люди (К. Мотрич).

A28 Яке з прислів'їв найбільше відповідає головній думці тексту?

- 1) Сіяти Добро – добро і пожинати.
- 2) Доброго тримайся, а від злого вдалися.
- 3) Добре слово людині – що дощ у посуху.
- 4) Добра людина плаче від радості, а злий – від заздрощів.

A29 До якого типу мовлення належить поданий текст?

- 1) роздум
- 2) опис
- 3) розповідь
- 4) розповідь з елементами опису

A30 Яким способом зв'язку утворено словосполучення у кожній людині з першого речення?

- 1) узгодження
- 2) керування
- 3) прилягання
- 4) не є словосполученням

ЧАСТИНА 2

Під час виконання завдань цієї частини запишіть вашу відповідь у бланк відповідей №1 з правої сторони від номера завдання (В1 – В8), починаючи з першої клітинки. Кожну букву чи цифру пишіть в окремій клітинці. Слова або числа при перерахуванні відокремлюйте комами. Кожну кому ставте в окрему клітинку. Пробіли не використовуються.

Відповіді до завдань В1 – В3 запишіть словами

В1 До якого стилю мовлення належить текст? Слово запишіть у початковій формі.

В2 З шостого (6) речення виписіть слово, у якому відбувається уподібнення приголосних звуків за способом творення.

В3 Виписіть з шостого (6) речення присвійний займенник.

Відповіді до завдань В4 – В8 запишіть цифрами

В4 Серед речень 15-17 знайдіть прийменники. Укажіть їх кількість. Відповідь запишіть цифрою.

В5 Серед речень 1-5 знайдіть те, до складу якого входить відокремлена обставина, виражена дієприслівниковим зворотом. Запишіть номер цього речення.

В6 Серед речень 9-14 знайдіть складнопідрядне з підрядною означальною частиною. Запишіть номер цього речення.

В7 Серед речень 9-17 знайдіть складне, в якому пропущено кому між головною і підрядною частиною. Запишіть номер цього речення.

Прочитайте уривок з рецензії, складеної до тексту, який ви аналізували, виконуючи завдання А28-А30, В1-В7. У цьому уривку розглядаються мовні особливості тексту. Деякі терміни, використані в рецензії, пропущені. Вставте на місці пропусків цифри, які відповідають номеру терміна зі списку. Якщо ви не знаєте, яка цифра зі списку повинна бути на місці пропуску, пишіть цифру 0.

Послідовність цифр у тому порядку, в якому вони записані вами у тексті рецензії на місці пропусків, запишіть у бланк відповідей №1 справа від номера завдання В8, починаючи з першої клітинки. Кожну цифру пишіть в окремій клітинці згідно з наведеними у бланку зразками. Цифри, які ви наводите, відділяйте комами. Кожну кому ставте в окрему клітинку. Пробіли не використовуються.

В8 «Автор тексту доводить, що той, хто творить добро, творить саме життя. Все, зроблене людиною, неодмінно повертається назад. Досягається це за допомогою тропу: _____ (тяжкіс Найвищий Закон Справедливості в реченні 3), синтаксичних засобів виразності: _____ (речення 2, 15,17) _____ (речення 1, 2, 9,

10) . Використовуючи _____ (*добро і зло* з 5 речення, *доброго чи поганого* з 8 речення) автор змушує задуматися над основною проблемою тексту.

- 1) гіпербола
- 2) ряди однорідних членів речення
- 3) епітет
- 4) антоніми
- 5) синоніми
- 6) метафора
- 7) порівняльний зворот
- 8) окличні речення
- 9) прості речення

ЧАСТИНА 3

Для відповіді до завдання цієї частини використовуйте бланк №2. Запишіть спочатку номер завдання С1, а потім напишіть твір.

С1 Напишіть твір-роздум на основі прочитаного тексту.

Сформулюйте позицію автора. Напишіть, чи погоджуєтесь з його точкою зору. Наведіть два-три переконливі докази, що найкраще аргументують Ваші міркування, спираючись на знання, життєвий досвід чи приклади з художньої літератури. **Сформулюйте** висновки.

Робота повинна бути написана з опорою на текст.

Обсяг твору – не менше 150 слів. Текст обсягом до 100 слів екзаменатори не перевірятимуть.

Робота, написана без опори на текст, не оцінюється.

Твір пишеться акуратно, розбірливим почерком.

Відповіді

	260 варіант
A1	1
A2	1
A3	2
A4	4
A5	3
A6	2
A7	3
A8	3
A9	1
A10	2
A11	3
A12	1
A13	1
A14	4
A15	2
A16	2
A17	3
A18	1
A19	3
A20	4
A21	2
A22	2
A23	1
A24	4
A25	3
A26	1
A27	2
A28	1
A29	1
A30	1

	260
B1	публіцистичний
B2	рухається
B3	своєму
B4	3
B5	5
B6	13
B7	17
B8	6,2,9,4

Приклад твору

Життя – не проста річ. Нам часто доводиться йти на компроміс із власним сумлінням. Іноді для досягнення мети ми зраджуємо своїй совісті, ображаємо людей, які нас оточують. Та чи завжди виправдані ці засоби?

Автор тексту порушує проблему відповідальності кожної людини за свої вчинки. К. Мотрич вважає, що все, що зробила людина у своєму житті, рано чи пізно повернеться до неї. Я погоджуюсь з її думкою і вважаю, що по життю треба йти так, щоб почуватися людиною, не втрачати почуття самоповаги й не принижувати інших. Коли ти чесний, а слово твоє не розходиться з ділом, тоді тебе поважають і власна совість спокійна.

На користь моєї думки є безліч прикладів з української літератури.

Так, наприклад, маленький Сашко з кіноповісті Олександра Довженка «Зачарована Десна» надзвичайно переживає своє перше

«гріхопадіння». У городі він вирвав грядку моркви, бо дуже хотів їсти. І ось він мучиться питанням: щоб такого зробити, щоб відновити свою «святість»?

А ось головний герой новели М. Хвильового «Я (Романтика)» поставлений перед неминучим вибором між синівським і революційним обов'язком: розстріляти чи помилувати. Зло перемагає. Власноруч Я убиває свою матір. Автор новели таким чином доводить, що жодна висока ідея не може виправдати смерть людини.

Отже, своє життя ми повинні будувати самостійно, самі повинні наповнити душу добром, любов'ю, усім тим, з чого складається Людина.